

Gerard Kramer

# Over de opname van de gemeente

## *WoordStudie*

*“In een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk”.*

1 Korintiërs 15:52

---

*Hoe snel zal de opname van de gemeente verlopen? Of beter gezegd: in hoe weinig tijd zal de verandering van de levenden zich straks bij de opname voltrekken? In 1 Korintiërs 15:52 schrijft Paulus dat dit zal plaatsvinden ‘in een ondeelbaar [ogenblik], in een oogwenk’. We gaan in deze WoordStudie beide aanduidingen aan een nader onderzoek onderwerpen.*

### **In een ondeelbaar [ogenblik]**

Er staat letterlijk *en atomooi*, oftewel ‘in een atoom’. Het Griekse woord *atomos* betekent letterlijk ‘onsnijdbaar’, vandaar ‘ondeelbaar’. Oorspronkelijk werd dit woord gebruikt door een bepaalde groep Griekse natuurfilosofen, die men wel als de ‘atomisten’ aanduidt. De belangrijkste was Democritus van Abdera (460-370 v. Chr.), die ervan uitging dat de werkelijkheid bestaat uit een oneindig aantal *atomen*, d.w.z. ondeelbare stofdeeltjes, die eeuwig en onveranderlijk zijn, maar te klein om door onze zintuigen te worden waargenomen. Zij bezitten soliditeit, massa en uitgebreidheid. Zij verschillen onderling in vorm (als de letters A en N), oriëntatie (als N en Z) en ordening (als AN en NA). De atomen bewegen zich eeuwig en rechtlijnig in de lege ruimte. Via de atoomtheorie verklaarden de atomisten op een ingenieuze manier het schijnbaar ontstaan en vergaan van alle zichtbare en onzichtbare verschijnselen als het tijdelijk samengaan en uiteengaan van eeuwige atomen.

Later heeft Epicurus (341-270 v. Chr.) de theorie verder uitgebouwd, en gesteld dat de atomen ook een minimale zijwaartse beweging moeten kunnen maken – anders zouden er immers nooit botsingen en klontering van zulke atomen kunnen ontstaan. Volgens hem bestaan er ook gladde en ronde atomen, dat zijn de zielsatomen. Sterven is een ontbonden worden in atomen: het individu houdt bij de dood op te bestaan, en de atomen beginnen weer aan hun eeuwige zwerftocht<sup>1</sup>.

De filosoof Aristoteles (384-322 v. Chr.) was voorafgaand aan Paulus de eerste die de term *atomos* daarnaast ook gebruikte voor een heel kleine, ondeelbare *tijdseenheid*. Het is dat gebruik van het woord dat we terugvinden bij Paulus in de geciteerde schriftplaats. Vandaar de vertaling ‘ogenblik’ of ‘ondeelbaar’ [ogenblik]. Het gaat dus om een oneindig kort moment. Het woord wordt alleen hier gebruikt.

## In een oogwenk

De woordgroep ‘in een oogwenk’ (Gr. *en ripei oftalmou*), die daar direct op volgt, betekent volgens sommigen letterlijk ‘in [het] werpen van een oog’, d.i. het werpen van de blik van het oog ergens op. Ook dat gaat heel snel. Het Gr. woord *ripè* komt al voor bij Homerus (midden 9<sup>e</sup> eeuw), en betekent daar allereerst ‘worp’, vandaar ‘vaart’, ‘druk’, ‘aandrang’, ‘geweld’. Euripides gebruikt het (voor 414 v. Chr.) als eerste om snelheid aan te duiden, en wel van iemands voeten. Anderen gebruiken het voor het slaan met een vin of een vleugel.

Daarom denk ik dat Paulus het niet zozeer gebruikt voor het werpen van een figuurlijke blik, als wel voor het knippen met een letterlijk oog, in aansluiting op de auteurs die over een vin of een vleugel, over letterlijke lichaamsdelen dus, schrijven. Hoe dan ook: het blijft een fascinerende gedachte dat bij de opname van de gemeente de lichamen van de levenden, die er jaren over hebben gedaan om te worden zoals ze op dat moment zijn, razendsnel zullen worden veranderd in een toestand waarin aan vergankelijkheid en sterfelijkheid definitief een einde is gekomen, en waarin Gods koninkrijk kan worden beërfd.

---

<sup>1</sup>) Voor de feitelijke informatie over de antieke atoomtheorie baseer ik mij op E. de Strycker, *Beknopte geschiedenis van de Antieke Filosofie*, Antwerpen 1967, pp. 50-52, 126, 173, en op G.S. Kirk & J.E. Raven, *The Presocratic Philosophers*, Cambridge 1971, pp. 400-420.

---

Oude Sporen 2017

